



SREDA, 14. JUL 2010.

EKSKLUZIVNO ZA DANAS: Ambasador Francuske Žan Fransoa Teral

Srbija ima dušu i predstavlja stub regiona

Tri godine sam već ambasador u vašoj zemlji i ove godine poslednji put slavim francuski nacionalni praznik, 14. juli, ovde, u Beogradu i želeo sam da iskoristim ovu priliku da kazem nekoliko stvari koje sažimaju francusko gledište u odnosu na Srbiju.

Najpre, Francuska ima vere u srpsku budućnost, vere koja ne počiva samo na istorijskom prijateljstvu koje spaja naše narode, nego i pre svega na objektivnim činjenicama koje Srbiju čine pravim kičmenim stubom celog zapadnog Balkana. Mislim na parametre kao što su broj stanovnika, ekonomski potencijal, geografski položaj, administrativni kapaciteti zemlje, razvijenost civilnog društva... A zahvaljujući svojoj istoriji i kulturi, po mom mišljenju, Srbija ima dušu. To pomislim svaki put kada sam ovde na koncertu, u knjižari, na izložbi...

Naravno, izvesna kašnjenja postoje zbog nasleđa iz prošlosti. Korupcija je još uvek rasprostranjena, ekonomija nedovoljno konkurentna, administracija još uvek opterećena izvesnim brojem neefikasnih činovnika. No, to su fenomeni koji se mogu videti u svim zemljama u tranziciji. Ovdje je tranzicija započela deset godina posle pada Berlinskog zida, 5. oktobra 2000: to je deset godina kašnjenja za srednjeevropskim zemljama. Onaj snažan početni impuls koji je zemlji dao Zoran Đinđić prekinut je njegovim ubistvom i tek sada zemlja zaista kreće napred.

Zato što imamo vere u Srbiju i što verujemo u njenu evropsku budućnost mi radimo na konkretizaciji ostvarenja te budućnosti. Istorijske, geografske, ekonomske realnosti nameću tu budućnost. Oni koji za Srbiju vide drugačiju alternativu su jednostavno rečeno – slepi. S obzirom na adute koje Srbija ima i koje sam naveo, vaša zemlja ima realni potencijal da se pridruži Evropskoj Uniji. Integracija u EU biže za Srbiju faktor izvanrednog napretka, kao što je bio slučaj sa srednjeevropskim zemljama. Skepticima poručujem da odu do Varšave, do Praga ili Budimpešte kako bi se sami uverili u neverovatan zamah napretku dobijen pridruživanjem EU.

Ipak, stalno čujem sledeće: sve suviše dugo traje, ko zna da li ćemo stići do cilja, sve to uslovljavanje, nepravedno je, ko zna da li nas uopšte žele u Uniji... Isto se govorilo i u zemljama koje su pre Srbije kucale na vrata EU i koje su danas njene članice. Morate da razumete da pridruživanje nije samo stvar političke volje i ravnomerni sled događaja koji imaju medijskog odjeka. Radi se o procesu, koji ima svoje etape, radi se o velikom gradilištu na kome ima mnogo posla kako bi se usvojio „aki kominoter“ odnosno sve

evropske pravne tekovine. To je proces koji ima faze brzog napredovanja, ali ponekad i faze kada proces usporava. Uvek je bilo tako, ali proces je uvek do sada uspešno priveden kraju.

Često se takođe govori o „umoru od proširenja“ u EU. Činjenica je da se Evropska Unija i njene članice danas suočavaju sa određenim izazovima kojima treba prioritarno da se posvete, a to su ekonomska kriza, prezaduženost nekih zemalja članica, budžetski deficiti, sprovođenje nekih ozbiljnih reformi kao što je na primer reforma penzionog sistema koja mora da se sprovede u Francuskoj. Ali to ne znaci da odustajemo od proširenja koje se tiče balkanskih zemalja, posebno Srbije, za koju svako u EU veoma dobro zna da predstavlja stub regiona. Treba da sagledavate stvari šire, u perspektivi. Na zagrebačkoj i potom na solunskoj konferenciji, na brojnim evropskim samitima, Evropska Unija i njenih 27 zemalja članica su se izjasnile u korist proširenja i obavezale se da to učine, na nivou šefova država i na nivou vlada. Te obaveze važe i dalje, ostaju na snazi, bili mi umorni ili ne.

Istina je da na tom putu ka Evropskoj Uniji postoji pitanje Kosova oko kojeg se naša viđenja razlikuju. Razumem da je to osetljivo i bolno pitanje za naše srpske prijatelje. Međutim, pravi prijatelji dužni su da jedan drugom govore istinu. Kosovo, sa svojim većinskim albanskim stanovništvom, jeste nezavisno i neće biti povratka na staro. Miloše-



Kosovo, sa svojim većinskim albanskim stanovništvom, jeste nezavisno i neće biti povratka na staro.

vic je izgubio Kosovo. Ne može da se zamisli pridruživanje Srbije EU dok je ona u antagonističkom odnosu sa Kosovom i dok to pitanje predstavlja jabuku razдора između Srbije i 22 zemlje članice koje su priznale nezavisnost Kosova. To ne znači da mi zahtevamo od Srbije da prizna nezavisnost Kosova kao uslov ulaska u Evropsku Uniju. Poznata su nam njena ograničenja. Ali, to znači da treba da se nađe način da se normalizuju odnosi sa Prištinom. Svesni smo da ta normalizacija podrazumeva mere koje obezbeđuju zaštitu legitimnih srpskih interesa na Kosovu: u delovima severno od Ibra, u enklavama, zaštitu svetinja srpske pravoslavne crkve, i naravno raseljenih lica - izbeglica. To je izvodljivo, to je posao za diploma-

tiju. Mi smo spremni da pomognemo, ali najvažniju ulogu i odgovornost imaju Beograd i Priština, jer je njihov najveći interes da se to reši.

Mesto Srbije u regionu, Evropska Unija, Kosovo, to su teme od suštinskog značaja, ali za mene je najvažnije pitanje bilateralnih odnosa. Oni su veoma naredovali u poslednje dve godine, ali moramo da idemo još dalje. Predsednik Sarkozy je tokom susreta sa predsednikom Tadićem, u maju 2009, obećao da će da poseti Beograd, ostaje još da se odredi datum, a predviđeno je i tokom posete dodje do potpisivanja sporazuma o strateškom partnerstvu. Podstrek bilateralnim odnosima dat je kroz nekoliko uzajamnih poseta na nivou ministara, posebno posetom Bernara Kušnera, 1. marta, a u pripremi su i druge. Saradnja se razvija na svim poljima, posebno u domenu odbrane, unutrašnje bezbednosti, zdravstva. Učinili smo znatan napor na polju stipendiranja studenata tako da će naredne školske godine trideset i petoro postdiplomaca otići na francuske visoke škole i univerzitete i završiti kompletne doktorske studije. Nedavno sam se susreo sa tim stipendistima kod nas u ambasadi, i zbog takvih divnih mladih ljudi verujem u budućnost Srbije.

U ovom dodatku vašeg lista posebna pažnja je poklonjena ekonomskim odnosima. U mom poslu ambasadora, oni su prioritet. U vašoj zemlji je prisustvo francuskih preduzeća na solidnom nivou, ali treba još mnogo da se radi na promovisanju Srbije kod francuskih investitora. U pitanju je prvenstveno problem imidža i mi mnogo radimo na tome da objasnimo da je današnja Srbija na dobrom putu i da će sutra ući u Evropsku Uniju, što je za strane investitore najjači podsticaj da investiraju. Taj dugoročni posao počinje da donosi rezultate. Otkako je organizovana poseta delegacije francuskih privrednika MEDEF, u junu prošle godine, zahvaljujući pre svega delovanju Francusko-srpske privredne komore, više francuskih privrednika je došlo da razmotri mogućnosti otvaranja predstavništva i investiranja. Nekoliko velikih projekata je u fazi proučavanja, Akasa, najveća evropska kompanija u domenu osiguranja, najavila je nameru da otvori sedište za ceo region upravo u Beogradu, lanac „Mesje Briko-laž“ razvija svoju mrežu prodavnica i jača svoje prisustvo. Stvari su krenule i siguran sam da će proces samo da se ubrzava.

I na kraju, slažem se sa izjavom jednog vašeg ministra koga dobro poznajem, „budućnost će biti bolja“.

U potpunosti delim njegovo ubeđenje u bolje sutra za Srbiju.



EU se izjasnila za proširenje i obavezala da to učini. Te obaveze važe i dalje bili mi umorni ili ne



Foto: Stjepana Savic

Francuska revolucija nekad i sad

Pouke neuspelih reformi

Svetlana Spaić

specijalno za Danas iz Pariza

O d kada je poznati francuski historičar, akademik Fransa Fire izjavio, povodom dvestogodišnjice francuske revolucije "Građani, francuska revolucija je završena", odnosno da su se "ugarci Revolucije ugasili u godini njene dvestogodišnjice" u Francuskoj periodično vaskrsava polemika o tome gube li se "republikanske vrednosti". Paradoksalno, činjenica da se svaka ozbiljnija debata – vodila se ona o feredži, fudbalu, budžetskom deficitu, krizi, reformi, imigraciji, školstvu, neshvatljivim bonusima datim direktorima preduzeća i banaka u propadanju – u jednom trenutku okrene pitanju ugro-

■ Paralela sa današnjicom, kada je reforma istovremeno ključna reč i kamen spoticanja francuskog društva, otrežnjujuća je i opominjuća.

žavanja republikanskih vrednosti upravo potvrđuje njihovu duboku uvreženost u francuski identitet. Ili, po rečima još jednog poznatog francuskog akademika i historičara koji ne deli mišljenje citiranog Firea - Maksa Galoa, autora zaštićenog dela naslovljenog upravo "Francuska revolucija" - ona je "za svakog od nas neizbrisiv deo našeg identiteta i kamen temeljac naše savremene istorije".

Vrednosti sekularne države, koje vuku korene iz ishoda francuske revolucije kada je sveštenstvo odstranjeno iz državnih poslova, prožimaju strancima žesto neshvatljivu debatu koja potresa Francusku poslednjih meseci u vezi sa zabranom nošenja feredže, uprkos gotovo zanemarljivo malom broju žena koje nastoje da to pravo

ostvare. Pitanje identiteta i očuvanja vrednosti na kojima počiva Francuska našlo se u srži polemike vezane i za fudbalsku utakmicu između Francuske i Tunisa odigrane u Parizu pre dve godine na kojoj su Francuzi tuniskog porekla masovno izviždali Marseljezu, izazvavši zgražavanje javnosti. Indiferentnost i animozitet prema francuskom identitetu, ispoljena prilično masovno u jednom istraživanju javnog mnjenja, posebno unutar "druge generacije emigranata", bili su deo polemike koja je dovela do Sarkozyjevog uspostavljanja Ministarstva nacionalnog identiteta, praćenog pitanjima o ugroženosti vrednosti na kojima počiva francusko društvo u vreme kada jedan deo populacije sve otvorenije odbacuje.

Sa krizom, deviza bratstva iz čuvene krilatice "sloboda, jedinstvo, bratstvo" vratila se, prilično

alarmantno, na dnevni red. Današnja kriza otvara pitanja rastućih socijalnih razlika, što se doživljava kao atak na drugi postulat pomenute devize – jednakost – na koju su Francuzi izrazito osetljivi, dok su u brutalnom razračunavanju sa direktorima preduzeća i fabrika palim pod stečaj, koje su besne mase u poslednjih godinu dana više puta danima držale zatvorene u svojim kancelarijama, mnogi su videli odsjaje nekadašnje revolucije.

Osvrćući se na svoje delo i paralele između revolucionarnog duha nekad i sad, Galo daje primer spasavanja banaka, takođe doživljenog kao atak na jednakost i prezir nalik onom iskazanom čuvenom rečenicom koju je navodno izgovorila Marija Antoaneta kada je upozorena da narod gladuje: "ako nemaju hleba, neka im daju kolače". Galo je

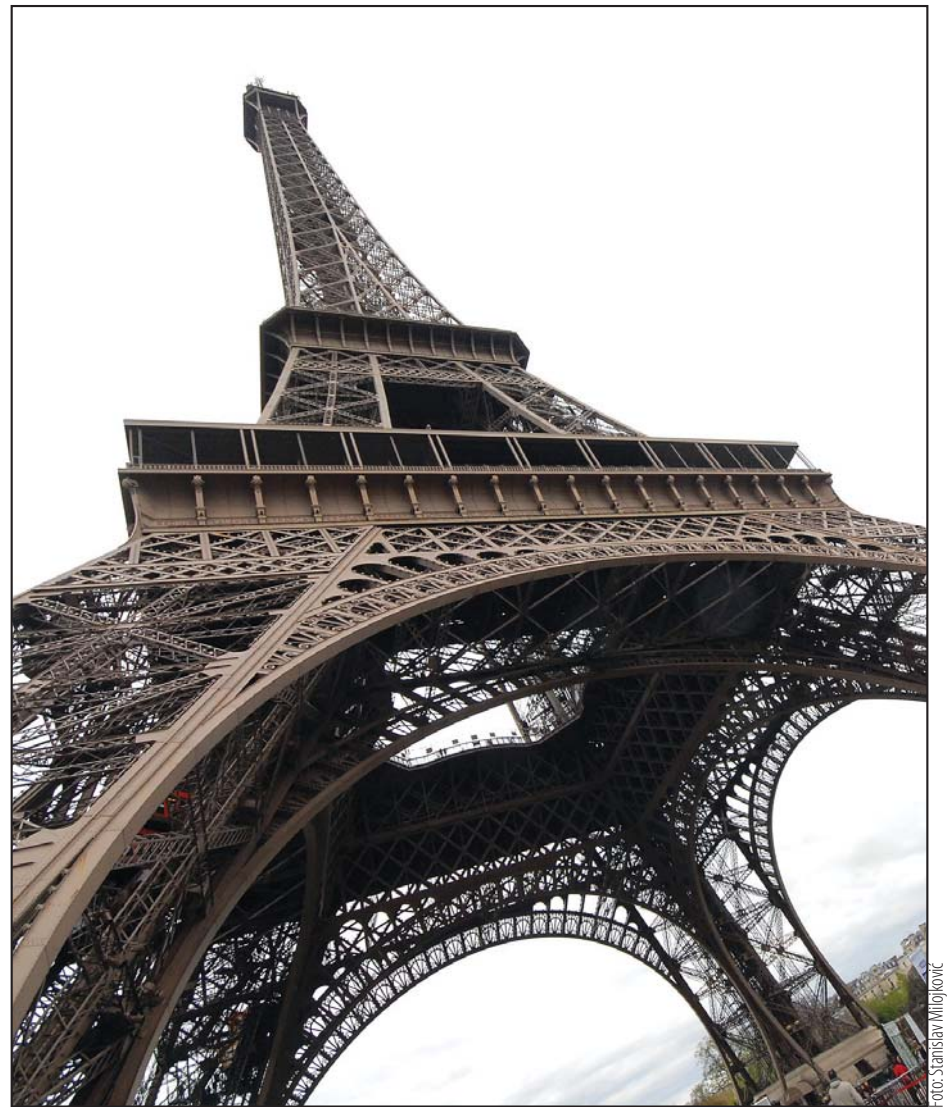


Foto: Stanislav Mihajlovic

prvi deo svog dvotomnog opusa posvećenog revoluciji posvetio periodu koji započinje sa krunisanjem kralja, 15 godina pre revolucije, smatrajući da je razumevanje francuske revolucije bez razume-

vanja tog perioda – perioda neuspelih reformi – nemoguće. Paralela sa današnjicom, kada je reforma istovremeno ključna reč i kamen spoticanja francuskog društva, otrežnjujuća je i opominjuća.

IZ AMBASADORSKE BELEŽNICE

I Srbi, naši prijatelji Srbi ...

D ruga polovina prethodne decenije bila je vreme značajnih političkih promena u Francuskoj. S političke scene je odlazila generacija političara koji su i u unutrašnjoj i u spoljnoj politici i dalje čvrsto sledili ideje degolizma i njegov shvatanje političke i kulturne misije Francuske u Evropi. Mlađa generacija verovala je, međutim, da je „mondijalizacija“ (globalizacija), učinila „francuski socijalni model“ prevaziđenim, a da je suprotstavljanje SAD zapretilo da marginalizuje Francusku na međunarodnoj sceni.

Žučna rasprava o odnosu Francuske prema „mondijalizaciji“ i SAD obeležila je kraj vladavine predsednika Žaka Širaka. Opozicija je došla iz redova vladajućeg UMP. Njen vođa je postao Nikola Sarkozy koji je, otvoreno izazivajući zvaničnu politiku, uzor potražio u idejama „novog laburizma“ Tonija Blera. Nepogrešiv taktičar, Sarkozy je brzo stekao simpatije mlađih političara kojima su se do januara 2007. godine pomalo nevoljno priključili i poslednji Širakovi saradnici.

Sredinom te godine, Sarkozy je najpre trijumfovao na predsedničkim a, ubrzo potom, i a parlamentarnim izborima.

Uspom sadašnjeg francuskog predsednika Nikolasa Sarkozija za mene i moje kolege u ambasadi bio je zanimljiv iz dva razloga. Pre svega, bila je nepoznanica kako će se njegov dolazak na vlast odraziti na francusku politiku prema Srbiji. Srbija se nije pominjala ni u jednom Sarkozyjevom predizbornom nastupu što se moglo protumačiti obzirom prema starijim francuskim biračima. Uprkos oštrim kritikama koje su Srbiji devedesetih godina upućivali francuski „novi filozofi“ mnoge starije Francuze Srbija je i dalje podsećala na omiljeni francuski stereotip „malog galskog sela u imperiji“.

Drugi razlog bio je više lične prirode. Otpor Francuske „mondijalizaciji“ pomalo je podsećao na otpor tradicionalne Srbije novim vetrovima koji su došli preko okeana. Iz daleka, posledice francuskog „istorijskog ne“ američkoj intervenciji u Iraku 2002. godine podsećale su na iskustva koja sam nosio iz zemlje. Takav utisak potvrdio mi je i sam Žak Širak prilikom prvog susreta u Jelisejskoj palati sugerišući mi da tokom misije u Francuskoj ne gubim vreme s javnim mnjenjem i da se usmerim na razvoj ekonomskih odnosa između dve zemlje. Sarkozyjev napor da francusko-američke odnose vrati na normalan kolosek bilo je interesantno i kao iskustvo za Srbiju.

Februara 2008. godine Srbija je novi kurs francuske politike upoznala kada je Pariz među prvima i nepun sat posle Londona priznao jednostrano proglašenu nezavisnost Kosova i Metohije potvrđujući tako svoje nove odnose sa Vašingtonom. Devedeseta godišnjica završetka Prvog svetskog rata u jesen 2008. godine bila je prilika da se i francusko-srpski odnosi vrate na normalan kolosek. Zalaganjem naših prijatelja u francuskim diplomatskim i stručnim krugovima predsednik Srbije pozvan je da učestvuje na „Svetskom političkom forumu“ oktobra meseca u Evijanu kada je došlo i do prvog susreta predsednika Srbije i novog predsednika Francuske. Evijan je bio i prilika za prvi zajednički nastup Nikole Sarkozija i Dimitrija Medvedeva posle kavkaske krize. Velika proslava primirja u Prvom svetskom ratu na Verdenu u novembru posle toga je postala pravi izazov. Poučeni ranijim iskustvom kada je Srbija izostala ili bila izostavljena sa sličnih događaja želeli smo da ovaj događaj iskoristimo za rehabilitaciju tradicije francusko-srpskih odnosa.

U tome smo na svojoj strani imali brojne francuske diplomate, veterane i oficire koji i danas veruju da ova epizoda zajedničke istorije ima svoje mesto u kolektivnom sećanju Francuza. Posle pedeset godina, srpska zastava se vratila na svoje mesto među zastavama članica Antante u Muzeju primirja u Kompjenju, pokrenuta je akcija i da se ispravi propust dug osamdeset godina da ratni

napor Srbije u „Velikom ratu“ nije dobio svoje obeležje u Vojnom muzeju u Parizu (Hotel „Invalidi“) i da visoki srpski zvaničnici budu pozvani na svečanost na Verdenu. Stoga smo s pažnjom očekivali govor francuskog predsednika koji je dugo nabrajao francuske saveznike u ovom ratu a potom napravio pauzu, pogledao prisutne i dodao „i, naravno, Srbi, naši prijatelji Srbi i ... Crnogorci“. Odahnuli smo.



Foto: Svetlana Spaić

Piše: dr Predrag Simić
ambasador Srbije u Francuskoj
od 2004. do 2009.

Galo ukazuje na činjenicu da je Luj XVI na vlast došao čvrsto odlučan da u društvu sprovede neophodne reforme, da se okružio prosvetljenim saradnicima koji su zdušno prionuli poslu reformisanja francuske države, a da je u neuspehu njenog sprovođenja, izazvanog pre svega produbljanim deficitom i uvećanim nametima i globama, ključ i uzrok francuske revolucije. "Reforma, deficit, neodlučnost vladajuće elite, koja jeste lucidna ali i privržena sopstvenim privilegijama: kada sam pisao prikaz događaja od 1774.-1789. imao sam utisak da govorim o Francuskoj današnjici" objašnjava autor u donekle zlokobnom tonu. Galo ukazuje i na paradoksalnost činjenice da je upravo kraljeva podrška jednoj drugoj revoluciji – američkom oslobodilačkom ratu i njegovim progresivnim vrednostima, davana u duhu prosvetiteljstva i zalaganja za vrednosti kao što su napredak, sloboda, jednakost i bratstvo – dovela do produbljivanja deficita, paralisiranja reformi, nametanja većih globa i izgladnjivanja masa koje su, u besnom i ogorčenom buntu na kraju svrgle stari režim, odnosno hiljadugodišnju monarhiju.

Ukazujući na ove istorijske paralele, Galo, međutim, niti huška, niti se zalaže za novu revoluciju. Naprotiv – ukazuje na njen rušilački potencijal i poziva na umerenost, podsećajući da je među tekovinama revolucije kako Univerzalna deklaracija o ljudskim pravima, tako i kraljeubistvo i teror koji je usledio, kao i da je brutalnost u takvim situacijama uvek spremna da izbije na površinu.

Ne gubeći kritičku distancu prema predmetu svog istraživanja, autor nalazi da je na ljudskom planu francuska revolucija antimodel koji nas i dan danas pritiska i ukazuje na eksplozivni potencijal činjenice da je francuski narod, narod koji je u stanju je da u nekoliko dana izbriše hiljadugodišnju instituciju poput monarhije. Za Francuze, surevnjive prema vladajućim elitama, tada kao i sada, legitimitet političara nije sam po sebi opravdan, a mogućnost svrgavanja na ulici svake vlade uvek je prisutna. Poznati istoričar, Maks Galo, kontroverzan kao levičar i ujedno javni zagovornik Nikole Sarkozyja, poziva danas na oprez, smatrajući da će dubina promene koju će današnja kriza ostaviti u društvu i mirnim putem ostaviti tragove i poprimiti razmere stvarne revolucije, a čitaocu dela prikazanog na osnovu brojnih tadašnjih pisanih svedočanstava – kako čeonih figura – vladara, vojskovođa, revolucionara, tako i "malih ljudi" koji su ujedno bili nosioci prevrata – ostavlja da donese sopstveni sud, s jedne o fascinantnom, a s druge strane kontraverznom nasleđu najveće francuske tekovine u svetskoj istoriji.

Ivan Vejvoda,
direktor Balkanskog
fonda za demokratiju

Potruga za mestom u mozaiku



● Posebno izdanje lista Danas
Kordinator projekta **Dragan Bisenić**
Prelom **Slobodan Sremčević**



Nosilac Legije časti: Naš karikaturista Predrag Koraksić - Corax odlikovan je francuskim odlikovanjem

Polazište za Srbiju za razmatranje odnosa Evropske unije prema njoj je uvek Solunski samit iz juna 2003. gde je sasvim jasno rečeno da je put Zapadnog Balkana članstvo u Uniji. Ta odluka nije nijednom dovedena na bilo koji način u pitanje. Potpuno je neporecivo da Evropa nije promenila svoj stav, kaže izvršni direktor Balkanskog fonda za demokratiju Ivan Vejvoda u razgovoru za „Danas“. Naš sagovornik je pre dve godine i odlikovan francuskim Nacionalnim ordenom za zasluge u rangu oficira (Ordere national du merite rang d'officier).

- Ono gde nastaju neke nedoumice jesu stavovi pojedinačnih političara, diplomata i u nekom trenutku i stranaka, pogotovo u većim državama. Važno je reći da priličan broj država, južno krilo celokupne Evrope, pa i velikim delom srednje Evrope jeste za proširenje. Oni nikad nisu imali nikakve nedoumice, kaže Vejvoda.

● **Imaju li osnova strepnje da nas EU ne želi?**

- Moramo biti jako oprezni u raspoloženju koje imamo u odnosu na EU kada se pomalo javnomnjenjski na dnevnom nivou postavlja pitanje hoće li nas Evropa ili neće. Potrebno je opet reći: nas Evropa hoće, to je upisano u sve bitne odluke. Oni koji se bave proširenjem svakog dana dolaze na posao i otvaraju dnevni red. Mi smo im svi na dnevnom redu proširenja. Od nas uveliko zavisi da li ćemo brže ili sporije napredovati.

Govori se sada da posle ulaska Hrvatske nastaje zaustavno vreme, da se ne zna kada će biti sledeće proširenje. Rekao bih da je to u izvesnom smislu lažna rasprava, imajući u vidu bi bilo jaza čak i da je nekakvo idealno vreme, da sve ide u najboljem smislu te reči, jer mi još nismo spremni za ulazak. Teško je licitirati i nezahvalno prognozirati datume, ali nama je potrebno bar četiri-pet, ako ne i šest godina da bismo zapravo došli do tog trenutka ulaska. Biće vremenskog jaza između Hrvatske i sledeće zemlje koja ulazi, ali se ne postavlja pitanje da li nas EU hoće ili neće.

● **Ima i mišljenja da bi zaustavljanje Hrvatske zapravo značilo zaustavljanje čitavog procesa proširenja?**

- Apsolutno. To je takođe važno reći. Rekao bih da takođe treba imati u vidu da dok Zapadni Balkan ne uđe, Evropa je „nedovršena“ tvorevina. Dovoljno je pogledati geografsku kartu i videti, mi smo geografsko jezgro Evrope. Povodom



Nema zemlje dembelije: Dr Ivan Vejvoda

nas se ne postavlja pitanje da li smo deo Evrope, kada se postavlja pitanje dokle ide Evropa, gde su njene granice. U našem slučaju to uopšte nije predmet razgovora. Tu je samo pitanje ispunjavanja obaveza, a naravno da su obaveze one koje su postavljene. Međutim, sad se rigoroznije primenjuju nego, recimo, u slučaju Rumunije i Bugarske, gde se ipak malo gledalo kroz prste da li su neke od obaveza ispunjene ili nisu.

● **Raspoloženje prema evropskim integracijama u Srbiji se promenilo, tako da sada 80 odsto političkih aktera i njihovih simpatizera podržava evropske integracije. Šta govori ta vrsta promene svesti o integracijama?**

- Sama promena, a ovo je desetogodišnjica demokratskih promena u Srbiji, bila je diktirana, rekao bih, saznanjem javnog mnjenja da je zapravo taj put iz devedestih, ako se tako može nazvati, bio pogrešan, da to sada treba okrenuti u pravcu gde su druge zemlje u okruženju i da je EU taj pravac i mesto gde Srbija treba da dođe. Važno je podvući

zašto je to tako. Nije to za to što građani misle da je to neka zemlja dembelija gde će teći med i mleko i da zato treba da idemo tamo, nego da građani imaju u najpozitivnijem smislu zdravog razuma i da shvataju da je tamo nešto bolje nego li ostati izvan EU, da tamo ima malo više izvesnosti, da ima malo više sigurnosti za neki svakodnevnii posao i mogućnost za nešto malo više prosperiteta. Čini mi se da je to osnova zašto Evropa nema alternative, a ne zato što je to neka ideološka fatamorgana.

● **Francuska je jedna od dve glava stuba Evropske unije. Koliko su iskorišćeni francuski resursi i mogućnosti za evropske integracije Srbije?**

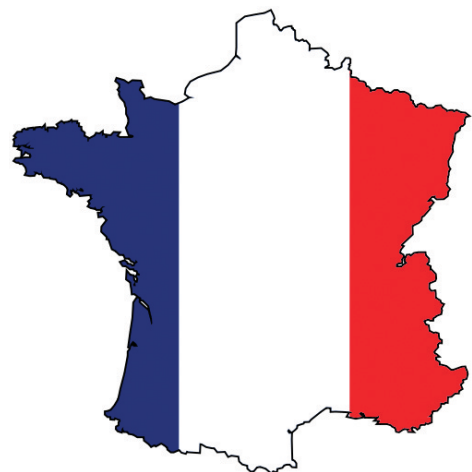
- Kada govorimo o proširenju na Zapadni Balkan, kada govorimo o bilateralnim odnosima sa Srbijom, Francuska je izuzetno važna zemlja. U njoj postoji stalni interes za ono što se ovde događa. Ne treba prenebrežniti i istorijske odnose koje imamo sa Francuskom, pogotovo s početka prošlog veka. Nije, naravno, sve u njima, ali to je dobra osnova koju treba graditi budućnost. Poseta predsednika Tadića Francuskoj u maju prošle godine bila dokaz jačine tih veza. Tada je najavljeno potpisivanje strateškog ugovora sa Francuskom. Čini mi se da je on u pripremi i da će do potpisivanja tog ugovora doći. Način na koji je predsednik Sarkozy tada govorio rečito svedoči o interesu Francuske za region, o

interesu da dođe do proširenja i naravno, saznanju o tome koji je značaj Srbije u ovom mikroregionu. Imamo nekakvu centralnu ulogu, a to ni u kom slučaju ne omalovažava ulogu svih drugih i njihov značaj, ali prosto ima nekog geopolitičkog temelja u tome da imamo taj centralni položaj i da smo veći od drugih. Dok Srbija ne nađe svoje mesto unutar tog mozaika EU, neće ni region do kraja naći svoju stabilnost i temelje mira. Mislim da francuska politika ide u tom pravcu.

Sve mogućnosti nisu iskorišćene. Ima prostora u ekonomskoj, kulturnoj i političkoj saradnji. Francuska kroz institucije i mehanizme EU puno pomaže našoj zemlji. Svi oni doprinose budžetu EU i to mi ne vidimo kao doprinos Francuske zato što ide kroz impersonalni kanal Brisela, ali to je nešto na šta moramo da se podsećamo. Brisel znači 27 zemalja članica i one velike najviše doprinose tom naporu. Francuska i tu dosta čini kroz razne oblike pomoći.

Dragan Bisenić

ČINJENICE O FRANCUSKOJ



Francuska je jedna od vodećih privreda u svetu, zemlja koja uživa značajnu reputaciju u ključnim privrednim sektorima. Prirodna bogatstva ove zemlje čine nalazišta uglja, rude gvožđa, boksit, cink, uranijum, antimon, arsen, potaša, feldšpat, fluoršpar, gips, drvna građa, riba i dr.

Prema podacima Svetske Banke, u 2008. godini Francuska je ostvarila bruto domaći proizvod u iznosu od 2,560 milijardi dolara odnosno 1,892 milijardi evra. Bruto proizvod po stanovniku iznosi 45,981 USD. Realna stopa rasta BDP u 2008. godini iznosila je 0,32 odsto prema podacima MMF. U 2008. zabeležena je stopa inflacije od 3,2 odsto.

Izvoz

Francuska je na 6. mestu liste svetskih izvoznika, ima učešće od 3,8 odsto u svetskom izvozu robe u 2009. godini i smanjenje od 26 odsto u poređenju sa izvozom robe u 2008. godini

Najznačajnije robe u izvozu: mašine i transportna oprema, avioni, plastične materije i proizvodi od njih, hemijski proizvodi, farmaceutski proizvodi, proizvodi od gvožđa i čelika, pića i prehrambeni proizvodi (vina, sirevi, konditori, i dr.),

Uvoz

Francuska je na 4. mestu liste vodećih uvoznika robe u 2009. godini, ima učešće od 4,4 odsto u ukupnom svetskom uvozu robe i smanjenje od 22 odsto u poređenju sa 2008. godinom.

Najznačajnije robe u uvozu: mašine i oprema, motorna vozila, sirova nafta, avioni, plastični materijali i proizvodi od njih, hemijski proizvodi...

Usluge

Što se tiče trgovine uslugama, prema podacima STO za 2009. godinu, Francuska je registrovala izvoz usluga u vrednosti od 140 milijardi dolara, bila na 4. mestu na listi vodećih izvoznika usluga i imala učešće od 4,2 odsto u ukupnom svetskom izvozu usluga. Sa druge strane, uvoz usluga u Francusku u 2009. godini je dostigao iznos od 124 milijardi dolara što je 4 odsto u ukupnom svetskom uvozu usluga, a Francuska je bila 6. na listi vodećih uvoznika usluga u svetu.

Strane direktne investicije

Francuska je među najatraktivnijim investicionim lokacijama u svetu. Prema poslednjim raspoloživim podacima, u 2008. priliv stranih direktnih investicija u Francusku bio je 117,5 milijardi dolara. Investitori su uglavnom poreklom iz visoko industrijalizovanih zemalja, a najviše iz SAD (Microsoft, Dole, Motorola, Seelcase, Coca Cola), Japana (Shiseido, Toyota) i Irske (Smurfit Kappa). Francuske investicije u inostranstvo u 2007. godini su iznosile 224,8 milijardi dolara i najvećim delom su bile usmerene u industrijalizovane zemlje.

Privredna saradnja Srbije i Francuske

Izvoznici voća, uvoznici automobila

Ekonomski saradnja Srbije i Francuske daleko je od obima koji bi mogao da bude sa jednom od najvećih ekonomija sveta, a koja se nalazi u Evropi. Izvoz Srbije je mali, ali i uvoz. Srbija u Francusku najviše izvozi voće, a uvozi automobile i kozmetičke i hemijske proizvode.

Dominantan oblik privredne saradnje Srbije sa Francuskom je robna razmena. Od 2000. godine izvoz Srbije u Francusku ipak konstantno raste, pa je u 2008. prema podacima Privredne komore Srbije, zabeležen rast u iznosu od 346,7 miliona dolara.

Uvoz Srbije iz Francuske takođe konstantno raste od 2000. (sa izuzetkom 2005.) Srbija je u 2008. iz Francuske uvezla robu u vrednosti od 746,6 miliona dolara, što predstavlja 3,25 odsto ukupnog uvoza Srbije u toj godini.

Prošlogodišnji pad

U prošloj godini, robna razmena Srbije sa Francuskom je za 29,04 odsto manja u poređenju sa prethodnom godinom. Ovakvi rezultati su u skladu sa smanjenjem ukupne robne razmene Srbije sa inostranstvom, usled delovanja globalne finansijske krize.

Srbija je u 2009. izvezla robu u vrednosti od 249,3 miliona dolara što je za 28,10 odsto manje u odnosu na 2008. U ukupnom izvozu Srbije u 2009. godini, izvoz u Francusku je učestvovao sa 2,99 odsto.

Što se uvoza tiče, i tu se beleži pad. Vrednost uvoza je iznosila 526,5 miliona dolara, što je za 29,48 odsto manje u poređenju sa 2008. godinom.

Kretanja u ovoj godini su ohrabrujuća. U prvom kvartalu 2010. izvoz robe u Francusku je veći za 43,5 odsto u poređenju sa istim periodom prethodne godine. U istom vremenskom periodu uvoza robe u Srbiju iz Francuske je smanjen za 8,4 odsto.

U razmeni robe sa Francuskom Srbija beleži deficit, koji je svoju najveću vrednost dostigao 2008. (399,9 miliona dolara i za čak 42,8 odsto veći u poređenju sa deficitom registrovanim u 2007.). U 2009. godini deficit Srbije u razmeni robe sa Francuskom je iznosio 277,3 miliona dolara i on je za 30,66 odsto manji u odnosu na deficit zabeležen u prethodnoj godini.

Tendencija negativnog salda u razmeni robe sa Francuskom se nastavlja i u 2010. U prvom kvartalu ove godine deficit je iznosio 34,2 miliona dolara,



ali je zbog rasta izvoza u Francusku u ovom periodu, a istovremeno smanjenja uvoza u ovom periodu u odnosu na isti prethodne godine, deficit manji za 49,2 odsto u prvom kvartalu 2010. u poređenju sa prvim kvartalom 2009.

Usled značajnog rasta izvoza i smanjenja uvoza, poboljšanje pokazatelja pokrivenosti uvoza izvozom u tekućoj godini.

Banke u prednosti

Najzastupljeniji proizvodi u izvozu na francusko tržište u 2009. bili su:

- Povrće i voće sa učešćem od 21,59 odsto,
- Proizvodi od kaučuka (sa učešćem od 17,52 odsto),
- Gvožđe i čelik (sa učešćem od 13,42 odsto).
- Odeća (sa učešćem od 7,29 odsto) i
- Obojeni metali (sa učešćem od 6,30 odsto).

Najveće učešće u uvozu Srbije iz Francuske u 2009. imala su

- Drumsku vozila (28,04 odsto), odnosno automobili različitih zapremina motora (1500-2500cm³, do 1500cm³, 1500-3000cm³, 1000-1500cm³, itd., novi, kao i polovni, dizel, benzinski, itd. Pored automobila, iz Francuske smo uvezli i kamione, kao i razna druga putnička vozila.

Zatim:

- Medicinski i farmaceutski proizvodi (14,06 odsto),
- Eterična ulja, parfimi i toaletni preparati (5,40 odsto),
- Industrijske mašine za opštu upotrebu (5,23 odsto) i
- Hemijske materije i proizvodi, nigde nepomenuti (5,14 odsto).

U prvom kvartalu ove godine, najznačajnije učešće u izvozu na ovo tržište imali su gvožđe i čelik (22,82 odsto), proizvodi od kaučuka (17,65 odsto) i eterična ulja, parfimsani i toaletni preparati (6,06 odsto).

Na strani uvoza dominirali su drumsku vozila (24,68 odsto), medicinski i farmaceutski proizvodi (16,53 odsto), hemijske materije i proizvodi (9,47 odsto) i eterična ulja, parfimsani i toaletni preparati (6,06 odsto).

Prema podacima Narodne banke Srbije o prilivu neto stranih direktnih investicija u novcu u periodu od 2000. do 2009. godine, Francuska se nalazi na 9. mestu sa neto ulaganjima u novcu u iznosu od 513,2 miliona dolara. Pošto ovaj iznos ne sadrži podatak o materijalnim ulaganjima (u robu i opremi), sledi zaključak da su ulaganja iz Francuske znatno veća.

Francuska je u Srbiju investirala u sva tri sektora privrede: poljoprivredu, industriju i usluge. Ipak, najizraženije prisustvo francuskog kapitala je registrovano u sektoru usluga, naročito bankarstvu. Lider među inostranim investitorima u bankarski sektor Srbije je Societe Generale, koja je prvu ekspozituru otvorila još davne 1977. Danas ova banka

NETO ULAGANJA FRANCUSKE U SRBIJU U PERIODU 2000-2009. GODINE

Godine	Neto ulaganja u novcu, u 000 USD
2000.	0
2001.	81,000
2002.	87,489
2003.	7,858
2004.	24,022
2005.	62,347
2006.	159,085
2007.	84,391
2008.	78,345
2009.	9,560
Ukupno	513,178

Izvor: Narodna banka Srbije.

ima 91 ekspozituru, zapošljava oko 1000 radnika, a uslužuje više od 250 000 klijenata.

Ostale francuske banke su:

● **Credit Agricole Srbija**, koja je 100 odsto u vlasništvu Credit Agricole grupe vodeće svetske finansijske korporacije. Credit Agricole Grupa je investirala više od 90 miliona evra tokom protekle dve godine

● **Findomestic Banka a.d. Beograd**, koja u Srbiji posluje od početka 2006. godine i deo je BNP Pariba grupe (BNP Paribas Group), jedne od najvećih bankarskih grupacija na svetu i evropski lider među inostranim investitorima u kreditiranju potrošača na prodajnom mestu za šta je Findomestic Banka upravo i specijalizovana u Srbiji.

Predsednik Francusko – srpske privredne komore Erik Blaštet Neophodno poboljšanje imidža Srbije

Srbija nema imidž u Francuskoj i mnogi tamošnji privrednici nisu upoznati sa prednostima investiranja u ovu zemlju, predsednik Francusko – privredne komore i direktor „Findomestic“ banke u Beogradu, kaže Erik Blaštet. Kao dugogodišnji poznavalac ekonomskih prilika u Srbiji, gde sve ukupno devet godina posluje, najjačim adutom za privlačenje stranih kompanija smatra srpske stručnjake, a poručuje da osim na vidljivosti u svetu, država bi trebalo da nastavi reforme i promovise se kao mesto gde je lako ulagati.

● **Šta su glavni ciljevi Francusko – srpske privredne komore?**

- Najpre da ujedini i animira francuske kompanije koje posluju u Srbiji. Već do sada imamo 100 članova komore. Spomenuto da postojimo tek godinu dana i da smo deo Međunarodne unije francuskih privrednih komora u svetu. Naši ciljevi su da privučemo više velikih francuskih kompanija koje žele da dodu ovde i da promovisu Srbiju u Francuskoj. Želimo, naravno, da pomognemo srpskim kompanijama da dodu u Francusku. To su glavni zadaci Francusko – srpske privredne komore i već imamo rezultate.

● **Da li ste njima zadovoljni?**

- Trebalo bi da uradimo više. Srbija još nema imidž u Francuskoj i zato ulažemo napore da ga stekne. U mojoj banci, na primer, želimo da što više ljudi dođe u Beograd i da sami steknu mišljenje o zemlji i uslovima poslovanja. Nedavno su predstavnici francuskih privrednih komora iz regiona bili u poseti Srbiji zajedno sa Ve-

snom Pakaj, direktorkom Predstavništva Privredne komore Srbije u Parizu. Dobro je što su bili ovde i kao predstavnici francuskih kompanija uvredili da u Srbiji ima prostora za investicije.

● **Šta francuske kompanije očekuju kada dođu u Srbiju?**

- One nikada ne dolaze slučajno. Ne dolaze iz nekog posebnog razloga u Srbiju, jer je upravo problem manjak komunikacije i manjak znanja o zemlji. Dakle, oni ne znaju da Srbija ima izuzetno obrazovane ljude, kako ne primer IT inženjere, jer u Francuskoj ne postoji srpski imidž. Srbija zajedno sa FSPK bi trebalo da ga gradi, i tada će biti lakše animirati francuske kompanije da dodu.

● **Zašto ulagati u Srbiju?**

- Pre svega, zbog ljudskih resursa. Vi nemate gas, nemate naftu i slične stvari. Ali ste imali industriju koja je nakon sankcija uništena, a sada bi trebalo da se ponovo izgradi. Imate veliku imovinu u ljudima. Ljudi znaju kako da rade, go-



Finale Dejvis kupa Francuska – Srbija: Erik Blaštet

vore jezike, poseduju veštine. Na primeru „Fiata“ videlo se da postoji prostor i za dolazak francuske automobilske industrije. Francuska komora je zajedno sa vojvodanskim premijerom Bojanom Pajićem, napisala pismo generalnom menadžmentu „Pezoa“, podsećajući ga da u Srbiji posto umeće u automobilske industriji i velika podrška i republičke, i pokrajinske vlade da u Vojvodini posluju velike kompanije. To je konkretan primer onoga šta mi radimo.

● **Očekuju li francuske kompanije posebne uslove za poslovanje u Srbiji?**

- Francuske kompanije ne očekuju nešto posebno za sebe. One očekuju prijateljsko poslovno okruženje, da se može investirati i poslovanje, da su pravila za sve ista, da nema korupcije i monopola. Ništa više od toga.

● **Da li je Srbija kao zemlja u tranziciji interesantnija za investicije?**

- Pitanje je u poređenju sa čim je interesantnija. Konkurencija je veoma velika. Za Srbiju nije konkurencija Francuska, već Maroko, Tunis, Kin, Rumunija, Makedonija, Albanija... I onda dolazi pitanje vidljivosti na tržištu, a Srbija nije vidljiva.

● **Koliko je vidljiva u poređenju sa zemljama u okruženju?**

- Makedonija je vidljiva kao zemlja za ulaganje. Na primer, ako ste prošle godine otvorili „Fajnenšel tajms“ ili odete na „Si-En-En“ videćete informacije o Makedoniji i zašto ulagati tamo. Čini se da Srbija nije u tom smislu ulagala. Najbolji način da promovirate Srbiju je kroz mlade ljude, da se zemlja vidi na drugi način. Kada vidite srpske tenisere Jelenku Janković, Anu Ivanović ili Novaka Đokovića, ili vaterpoliste, to daje imidž Srbiji i doprinosi razvoju zemlje. Malo je tako dobrih primera i to je greška. Za Francusku i Srbiju bi bilo fantastično, ako bi se dogodilo finale „Dejvis kupa“ dve zemlje u Beogradu. To bi recimo bila sjajna prilika za promociju Srbije u Francuskoj.

Jelena Petković



Sa 728 destinacija učinili smo nebo najlepšim predelom Zemlje i da Vam ceo svet bude na dohvat ruke.

www.airfrance.com

AIR FRANCE

Antoinne Toussaint, predsednik Izvršnog odbora Societe Generale banke Srbija Preko milijadu evra srpskoj ekonomiji

Ono što je ključno kada su u pitanju efekti globalne krize na Srbiju jeste činjenica da su svi relevantni činioci u zemlji ozbiljno pristupili problemima i pokazali visok stepen profesionalizma i spremnost da zajedno blagovremeno dođu do adekvatnih rešenja, kaže u razgovoru za "Danas" predsednik Izvršnog odbora Societe Generale banke u Srbiji Antoinne Toussaint. Po njegovim rečima, takav pristup doveo je Srbiju u bolju poziciju u odnosu na neke države u okruženju. "Bilo je turbulencija u finansijskom sektoru, naročito u trenutku kada je kriza tek počela da se prelijeva na Srbiju i izazvala povlačenje depozita iz banaka, ali su upravo u tom trenutku Narodna banka, Vlada Srbije i poslovne banke regovali sinhronizovano i transparentno i zaustavili odliv štednje iz banaka. Važno je istaći i to da je na dalji tok krize veliki uticaj imala činjenica da su banke pokazale visok nivo spremnosti da nastave sa kreditiranjem i podrže srpsku privredu, stvarajući pogodno tlo za održavanje zaposlenosti i rast proizvodnje", kaže naš sagovornik.

Po njegovim rečima, banke u Srbiji su pokazale visoku otpornost. Rezultati stres testova kojim je Narodna banka Srbije ispitala osetljivost banaka na pretpostavljene faktore makroekonomije, pokazali su da je bankarski sektor u Srbiji visoko kapitalizovan i otporan na makroekonomske šokove i da sa postojećim kapitalom i rezervama može da apsorbuje sve projektovane gubitke.

● **Vaša banka je jedna od banaka koje nisu imale velike zastoje u kreditnoj podršci privredi Srbije. Čime je obeleženo poslovanje Vaše banke u ovom periodu?**

- Sosijete ženeral banka je u izmenjenim uslovima tržišta nastavila da sprovodi ambiciozne planove usvojene neposredno pre krize, bez ikakvih izmena i prilagođavanja novonastaloj situaciji. U prošlogodišnjem, povećali smo i iznos lokalnog finansiranja za čak 52 odsto u odnosu na kraj 2008. Čime je, zajedno sa garancijskim poslovima i cross-border kreditima, premašen nivo od milijardu evra sveukupne podrške srpskoj ekonomiji. U sektoru za rad sa stanovništvom, prošle godine je iznos odobrenih kredita uvećan za 24 odsto. Kod auto kredita je, na primer, iznos odobrenih kredita šestostruko uvećan u odnosu na 2008, a veliki porast, čak 47 odsto, zabeležen je prošle godine i kad su u pitanju odobreni stambeni krediti. Iznos oročenih depozita takođe je uvećan.

● **Koje je mere preduzela Vaša banka u Srbiji preduzela kako bi očuvala visok stepen podrške ekonomiji Srbije?**



Među najaktivnijim bankama: Antoinne Toussaint

- Kao banka koja na ovom tržištu posluje preko tri decenije i koja se nije povlačila iz Srbije ni u najtežim periodima za građane ove zemlje, smatrali smo da upravo u ovom trenutku treba da budemo uz svoje klijente, da podržimo njihove projekte i omogućimo im da lakše prebrode krizu. Pored proizvoda i usluga iz sopstvene ponude, uključili smo se u sve programe Vlade Srbije koji su za cilj imali ublažavanje posledica globalne krize. Sve vreme smo bili među najaktivnijim bankama na tržištu subvencionisanih kredita, kako po broju, tako i po ukupnom iznosu plasiranih kredita. Zahvaljujući podršci matične banke imali smo potreban pristup izvorima finansiranja i sve vreme smo bili u situaciji da ta sredstva stavimo na raspolaganje svojim klijentima.

● **Koje sve usluge pruža Vaša banka u Srbiji i koje je inovacije pripremila u svojoj ponudi?**

- Sosijete ženeral banka Srbija nudi velikim

domaćim i stranim kompanijama, kao i malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima, kompletan servis uključujući, pored poslova platnog prometa i dokumentarnog biznisa, i sve vrste kredita za finansiranje obrtnih sredstava i različitih investicionih potreba, kao i usluge faktoringa i hedžing proizvode. Fizičkim licima, na raspolaganju je širok spektar bankarskih usluga i kreditnih i depozitnih proizvoda, prilagođenih različitim potrebama klijenata. Po nekim proizvodima smo postali prepoznatljiviji, kao što su stambeni krediti sa fiksnom kamatom, jedini stambeni krediti na tržištu koji garantuju klijentima istu kamatu i istu ratu u evrima tokom celog perioda otplate.

Tokom 2009. banka je unapredila postojeće i uvela nove proizvode i usluge, ne samo u oblasti kreditnog poslovanja i platnog prometa, već posebno u oblasti specijalizovanih usluga, kao što su

factoring, hedžing proizvodi, štedni planovi, brokeraža, kastodi poslovi, a otpočela je i sa uslugama penzionih fondova i osiguranja, preko svojih povezanih kompanija u Srbiji. Banka konstantno radi na prilagođavanju ponude potrebama i mogućnostima klijenata, pa će i u narednom periodu svakako biti noviteta.

● **Neki od najvećih preduzetnika u Srbiji su visoko zaduženi, čak i kod Vaše banke. Ima onih koji smatraju da neće moći da odgovore svojim kreditnim obavezama. U kojoj meri Vaša banka izlazi u susret "preinvestiranim" kompanijama i imate li kompanije koje su doista duboko prekoračile prag rizika da se dovodi u pitanje izmirivanje dospelih obaveza?**

- Moram da naglasim da, iako i u Sosijete ženeral banci beležimo rast docnje po kreditima, naročito u sektoru poslovanja sa privredom, ta docnja je i dalje mnogo manja od proseka na tržištu i kreće se u prihvatljivim okvirima. U skladu sa svojom poslovnom politikom koja u centar aktivnosti stavlja klijenta i njegove potrebe, pokušavamo da, kada god je to moguće, pomognemo klijentu da prevaziđe probleme, kroz reprogram kredita ili neki drugi način prihvatljiv za obe strane. U takvim situacijama važna je i transparentnost klijenta i njegova spremnost na saradnju, a najbolje je da se klijent koji dođe u situaciju da ne može redovno da otplaćuje svoje obaveze blagovremeno obrati svom ličnom bankaru.

● **Vi imate dugo iskustvo na vodećim menadžerskim položajima. Kako se lično osećate u Srbiji i kakav je Vaš doživljaj sredine u kojoj ste sada u poredjenju sa ranijim?**

- Okruženje u Srbiji je izuzetno interesantno zato što je puno izazova. Konkurencija je izuzetno jaka, sa 34 banke koje posluju na tržištu. Među njima ima banaka koje su izuzetno profesionalne, kao i onih koje neguju atipičan pristup. Drugi izazov je suočiti se sa veoma zahtevnim klijentima koji imaju vrlo dinamičan razvoj. Treća važna stvar je kvaliteta tima. Kada u timu ima dobre elemente, menadžer mora da ispuni njihova očekivanja. Sve u svemu, ovde se kreira vrlo dinamično okruženje i ja sam lično počastvovan što sam deo toga.

D. Bisenić

Očekivane reforme

● **Šta bi Srbija mogla da učini i da poboljša uslove za rad banaka, budući da je bilo dosta polemika o tome koliko bi trebalo da iznose obavezne rezerve banaka prilikom plasmana kredita?**

- Pored kontinuiteta mera koje se odnose na subvencionisane kredite, očekujemo da Vlada nastavi sa započetim projektima gijotiniranja nepotrebne regulative, pojednostavljenja administracije, procesom legalizacije, povećanja efikasnosti pravosuđa, daljeg prilagođavanja spoljnotrgovinskih, carinskih, poreskih, bankarskih i drugih propisa direktivama Evropske unije. Treba još mnogo toga učiniti na propisima vezanim za lokalnu samoupravu i mogućnost finansiranja opština. Očekujemo da se naprave koraci u pravcu zaštite poverilaca, bez obzira da li su dužnici građani ili kompanije. U ovoj godini očekujemo da ugledamo nove ili bar izmene zakona o bankama, deviznom poslovanju, hartijama od vrednosti. Reforme u oblasti poreske politike, ali i penzionog sistema, pre svega kroz razmišljanje o drugom stubu, takođe bi bile dragocene. Što se Narodne banke Srbije tiče, pored promene načina obračuna obavezne rezerve očekujemo određene poteze kada su u pitanju monetarna politika i funkcija kontrole.

BELGRADE'S FIRST AUTHENTIC FRENCH RESTAURANT

LE MOLIÈRE

RESTAURANT FRANÇAIS

Feel the true Taste of France

Chef's recommendations

Napoleon salad	720	Steak with black truffles sauce	1450
Nice salad (tuna)	520	Tatar beef à la Paris	690
Salad with goat cheese and beetroot	380	File mignon with Dijon mustard sauce	750
Salad Landaise, gésier and foie gras	650	Tatar beef à la Paris	690
Salad with 2 kinds of cheese (roquefort, emental)	520	Grilled goose liver with grape sauce	1050
Vitamin salad	280	*****	*****
*****	*****	Crepe brulée	350
Duck breasts, green pepper sauce, dauphinois potato ...	1190	Tarte au citron meringuée.....	370
Duck legs with wild fruits sauce	620	Chocolate souffle	370
Roast duck in a sweet-salty plum sauce	1190		

Zmaj Jovina br. 11; O11 21 88 161; www.le-molier.rs



Učite francuski uz „7 dana na planeti“



Filip Desan i Kiosque: nedeljom 17h-18h



Vesti: 11 dnevnih osvrta

TV5MONDE

Televizija broj 1 na francuskom

TV5MONDE je partner velikih kulturnih manifestacija u Srbiji poput Festa, Bitefa, Festivala francuskog filma, Dana Frankofonije, a saraduje sa Francuskim kulturnim centrom, profesorima, novinarima i mnogim drugim institucijama kulture.

TV5MONDE, jedna je od najvećih svetskih televizijskih mreža, televizija opšteg karaktera broj 1 na francuskom jeziku. Ona je dostupna u oko 215 domaćinstava u 200 zemalja sveta putem kablovske, satelitske i IPTV televizije, što je pored CNN-a i MTV-a, čini jednim od najvećih televizijskih sistema u svetu. TV5MONDE ima devet različitih signala po regijama, deset partnerskih televizija (France 2, France 3, France 5, RTBF, Arte, TSR, Radio Canada), program titlovan na deset jezika. Partnerske televizije obogaćuju program i doprinose diverzitetu i pluralizmu kanala sa drugačijim uređivačkim pozicioniranjem i na taj način nude najbolji izbor frankofonih televizija.

Globalni medij

TV5MONDE je prostor za pluralističko izražavanje univerzalnog sadržaja gde kvalitet i inovacija zauzimaju glavno mesto. Okosnica programa kanala čine vesti i informacije, ali TV5MONDE je znao kako da svoj program prilagodi različitim signalima i specifičnostima svakog kontinenta, imajući u vidu vremensku razliku i senzibilitet publike. Program je obogaćen politikom dobrih filmova, serija, sporta, dokumentarnih emisija, kao i vlastitom produkcijom iz oblasti vesti i originalnih emisija.

TV5MONDE je globalni medij koji naginje i ka internetu. www.tv5.org je jedan od glavnih sajtova na francuskom jeziku koji otvara vrata zabavnim sadržajima i nudi veliki izbor besplatnih multimedijalnih sadržaja (poslednje vesti, sekcija posvećena muzici, filmu, kulturama sveta, francuskom jeziku i književnosti, putovanjima, sportu, multifunkcionalni rečnik).

Za ljubitelje Afrike i afričke kulture, od ove go-

TV5MONDE je prostor za pluralističko izražavanje univerzalnog sadržaja gde kvalitet i inovacija zauzimaju glavno mesto.

dine TV5MONDE nudi sajt koji je posvećen isključivo ovoj temi www.tv5monde.com/afrique

Mladi imaju veliki izbor zabave i edukativnih sadržaja na sajtu koji je rezervisan samo za njih www.tv5monde.com/jeunesse

Posebne stranice za profesore francuskog jezika Enseigner.tv i za učenje francuskog appren-

dre.tv nude sva pomagala za originalnu metodu Učiti i podučavati sa TV5MONDE (Apprendre et enseigner avec TV5MONDE). Ukoliko predaje-

te francuski, pridružite se 38,500 registrovanih profesora i moći ćete da koristite materijal za nastavu i koristite program TV5MONDE u učionici. U prvoj polovini 2008, preko 2,000 nastavnika se prijavilo da dobija njuhster „Podučavati“, dodato je 172 novih lekcija i konsultovano 120,000, jedna lekcija po minutu!

Štaviše, možete učiti i podučavati francuski putem vesti zahvaljujući nagrađivanom programu „7 dana na planeti“. Ove vesti vlastite produkcije, titlovan na francuski, prikazuju se svake subote ekskluzivno na TV5MONDE i obezbeđuju materijal interaktivnih vežbanja. Glavni hit na veb-sajtu sa gotovo 500,000 poseta mesečno.

Obratite pažnju i na kratku emisiju Merci professeur koju možete konsultovati i na internet stranici i koja rešava nedoumice u francuskom jeziku.

TV5MONDE ide uvek u korak sa novim tehnologijama i sredstvima komunikacije, tako da ima i svoju Facebook, Twitter stranicu i Youtube stranicu, Web TV gde možete na internetu pogledati emisije koje ste propustili.

Partner u Srbiji

TV5MONDE je u Srbiji prisutan od 1992. godine i sada već broji 500.000 domaćinstava koji

putem kablovske, IPTV ili satelitske televizije mogu da prate program ovog kanala na signalu TV5MONDE Europe. Kanal se nalazi u osnovnim ponudama najvećih operatera u Srbiji (SBB, PTT KDS, Telekom, IKOM) sa kojima organizuje i nagradne igre kao što je bilo u martu ove godine koja je bila posvećena fudbalu kada su dobitnici dobili dresove naših fudbalera koji igraju u Francuskoj i put u Pariz.

TV5MONDE je takođe i partner velikih kulturnih manifestacija u Srbiji poput Festa, Bitefa, Festivala francuskog filma, Dana Frankofonije, saraduje sa Francuskim kulturnim centrom, profesorima, novinarima i mnogim drugim. Zastupnik kanala za Srbiju je Marija Veljanovska (kontakt: marija.tv5monde@sbb.rs).

Filmski program: TV5MONDE je napravio izbor u sadržaju koji odgovara svim ciljnim grupama: od popularnih komedijado umetničkih filmova, od klasika do hitova. Takođe, prikazuje se i retrospektiva najvažnijih filmskih autora i glumaca koji su stvarali na francuskom jeziku. Deo programa su i drame, mini serije, sapunske opere, detektivske serije i komedije.

Budući da kanal nije titlovan na srpski jezik, on se prevashodno obraća frankofonoj publici, ali program iz sveta sporta, muzike, dizajna, mode, gastronomije mogu svi da prate.

U mesecu julu ne propustite na TV5MONDE: retrospektivu filmova Mišel Odijara, kulturnu emisiju Kiosque nedeljom, Tour de France, Acoustic - najpopularnija muzička emisija, Nec plus ultra - emisija o luksuzu i novim tendencijama.

Kiosque je emisija u kojoj Filip Desan okuplja frankofone novinare iz međunarodne štampe koji iznose svoje vizije o svetskim aktuelnostima. Emisija vrlo rado gledana kod šire publike, a pogotovo novinara.



Merci professeur se emituje više puta dnevno



Nec plus ultra: ponedeljkom, utorkom, četvrtkom i petkom od 11.30-12h



Ozie, program za najmlađe: vikendom 9h-11h

spremni za Ozbiljnu vezu

Prema izveštaju istraživačke
agencije Ipsos*, kao najveća snaga
Societe Generale banke prepoznate
su: sigurnost, pouzdanost, human
pristup i briga o potrebama klijenata.

Mi jesmo. A vi?



SOCIETE GENERALE
SRBIJA

☎011 30 11 555